

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga meseca na celi poli, in velja po postu za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVI.

V Ljubljani 1. kimovca 1863.

List 25.

Sveti Elija.

Starih casov prerok sveti,
Luč iz Arona rodu!
Slavo tvojo vredno peti
V praznik tvojiga godu,
Počastiti te, Elija!
Dans Patrona svojiga,
Želi zbrana duhovnija
Enoglasao iz serca.

Veki stari te slavijo.
Cerkev Božja te casti;
Pisma svete govoriyo.
Kar po tebi Bog stori.
Pomenljivo bilo dano:
„Bog-gospod“ ti je ime
Ker precudno vžgano
Za Boga ti je serce.

Rojstvo že oznani tvoje
Te ognjeniga moža,
Ki neverno ljudstvo svoje
Boš v nemal za Boga:
„V luči njega bo bivanje
In beseda zgolj modrost;
Izraela malikvanje
Meča tepla bo ojstro.“*)

To preroksi Duh govoril
Je od tebe rojstni dan;
In v življenji tisto storil
Si, Elija, mož serčan.
Bil vnet si za postavo,
Ves goreč za Božjo čast;
Bojeval za vero prava
Zoper vsako se napast.

Na Karmela tam višavi
V postu živel si ojstro,
Vnemal v Božji se postavi,
Vérno molil in serčno.
Bog preroka te izvoli,
S čudeži pooblasti.
De po svoji sveti volji
Grešne serca prenovi.

Dvakrat tvoje zalezavce
Ogenj pomori goreč,
Zapeljive malik'vavce
Pa poseka ojster meč.
Réke Jordana dereče
S plajšem razdeliš vodó.
Dela tvoje presloveče
Kdo popisal čisto bo?

Ahab kralj. in Jezabela,
Huda grešnika obá.
Ljudstvo Božje, Izraela,
Odpeljata od Bogá;
In prestrašno malik'vanje
V Izraelu se začne;
Praviga Boga spoznanje,
In česenje mine vse.

Bog te pošlje maševavca.
V serdi tje pred kralja greš;
Strahovati malik'vavca.
Terdo suso napoveš.
Serčno moliš, in rosice
Dežja zemlja ne dobi.
V kazen greha in krivice
Mescov šest in leta tri.

Suse zemlja vsa se poka,
Bog pa tebe preživi:
Vdovi ne poide moka,
Olje 'z verca ne seedi.
Čudež vedniga spomina
Ti v Sarepti še storiš:
Mertviga vdovi sina
Ji v življenje obudiš.

Bog precudno te usliši,
Zegen, sina vdovi dá,
Ker živila v svoji hiši
Je preroka Božjiga;
Ko ga krokerji redili
So o potoki Karita;
Dvakrat mu na dan nosili
Živež, kruha in mesa.

Spet pred kralja se postaviš.
In ga posvariš terdo;
V novo moliš, dar opraviš: --
Dežja zemlji da nebó.
Izraelci vsi kričijo:
„Bog Gospod! Gospod je Bog!“
Z enim glasam ga častijo,
Suse rešeni nadlog.

Bog pokliče te v svetlobo,
Voz ognjen te odpelja;
Te za véro in zvestobo
Pomočnika vérnim dá.
Časov naših hudobija
Ze je nejevére noč!
Pridi, sveti nam Elija,
S prošnjo svojo na pomoč!
Partel.

Kratki leviti, „kako svet plačuje.“

Nekdanji pisavec J. Biderman pripoveduje to-le micno basen:

Svoje dni gre kmet v gojzd derv sekat; kar zasliši iz votline glas ondi zaklenjenega zmaja ali drakona (strahovite kače), ki mu obeta nar veči hvaležnost tega sveta, ako mu pomaga, da na dan pride. Priprosti mož se res da preprosi in odvali kamen, kateri je bil pred jamo zavaljen. Ravno pa da je bil jetnik rešen, že se spravi nad kmeta ga raztergat, rekel je namreč, da to je tista nar veči hvaležnost tega sveta, ki mu jo je obetal. Mož je ves prestrašen in prežaljen in reče, da si s „hvaležnostjo tega sveta“ pač nikakor ni mogel misliti, da bi ga kdo zadavil, in torej tirja, naj kdor si boji nar bližnjisi boje sodnik med njim in med zmajem. Zmaj v to privoli, in napravita sace pot si sodnika iskat.

Pervi, ki ga naletita, je bil star pes, privezan h kolu, ki je od pasjega pobijavca pričakoval poslednjega udara; zakaj edmenjeno je bilo, da iz njegove kože naj se naredijo rokovice za gospodarja, kterega je pes veliko lét zvesto služil. Kaj je to? vpraša kmet. Pes odgovori: To je hvaležnost tega sveta.

Kmetič pa, s tem nezadovoljen, hoče družega sodnika. Gresta tedaj dalje in zadeneta na starega izstradanega konja, ki je bil vprežen v voz, zanj vse pretežek, in se je že sesedal, — ker pa pri vsih tepežih ni mogel kvisko, mu je njegov gospodar smert napovedal. Oh, to je hvala tega sveta, tako svet plačuje! zdihne nesrečna stvar.

Kmeta je vse mierzlo spreletvalo pred tako hvaležnostjo tega sveta, vender pa ise, naj njegova pravda z zmajem gre še pred tretjega sodnika, in ker se zmaj ne brani, gresta dalje. To pot najdeta lisico, kateri kmet obljubi vse svoje kokosi in pa ves živež enkrat za vselej zastoj, samo če mu zdaj pomaga. Lisica se voljno kaže, reče pa, da ne more sodbe izreči, dokler ne vidi dupline, iz ktere je kmet zmaja rešil. Popotvajo tedaj vsi skupaj do jame. Kadar tje pridejo, poprosi lisica zmaja, naj jo vanjo pelje ter ji skaze svojo nekdanjo ječo. Ravno pa da je zmaj vanjo zlezal, migne lisica kmetu, naj odmaknjeno plošo zopet privezne in zmaja v novo zaklene. Kmetič, se vé, si tega ne dá dvakrat reči, in tako je zmaj zopet jetnik. Lisica pa ga zasmehuje in kliče oponasaje: „To je hvaležnost tega sveta.“

Pa tudi nje se ta hvaležnost ni ognila; kadar je namreč prišla k kmetu po obljubljeni pute, ni hotel kmetičev sin od vse pogodbe svojega očeta nič vediti, in je lisici tako prikuril, da se ji nikoli več po tacih slaščicah slince cedile niso.

Ta povedka je sicer le basen, pa je vender pravo ogledalo, kako svet plačuje. Tako plačujete vi, razuzdani

*) Iz bukev sv. Epifanija škofa od življenja prerokov, in sv. Isidorja škofa od življenja in smerti Svetnikov.

sinovi in hčere, svojim staršem, kateri se izgovarjate: „Res je, moji starši so imeli veliko truda z menoj, ali oni so moji starši, pa je; torej morajo za-me skrbeti, kakor vsaki starši skerbé za svoje otroke.“ Toda, ti nehvaležni sin, ti brezserčna hči! zagerni neki učenik nad takimi zanikarneži, kako moreš reči, da tvoji starši so le to storili, kar so mogli? Ali še nikoli nisi slišal, da so starši, kateri svoje otroke popolnoma zanemarijo, — starši, po katerih zadolženji otroci že prve tedne in mesce revno konec storé, — starši, ki celo sami roko stegnejo zoper življenje svojih otrok? Ako bi bili tvoji starši imeli priložnost, ne bili bi morebiti manj zate storili, kakor una mati v Florencii, ki je leva, kateri ji je bil otroka vzela, tako dervila, da je lev preplašen zopet otroka izpustil. Če pa tudi tvoji starši niso toliko storiti prilike imeli, so vendar svojo dolžnost do tebe z vso marljivostjo spolnovali; spolnuj tedaj tudi ti svojo do njih!

Kako so pa naši mladi ljudje hvaležni do svojih duhovnih staršev, duhovnov in učenikov? — Duhovni in učeniki svoje nar boljši moči in nar lepši leta darujejo svojemu bližnjemu in zlasti madosti; imajo pa zato prav dostikrat za plačilo: nehvaležnost, zaničevanje, nar bolj ostudno opravljanje in obrekovanje. Malokrat je mladosti mar, da bi bila svojim učenikom hvaležna za njih trud; sploh imajo učenike le kakor svoje nasprotnike in trinoge in kadar, kakor pravijo, iz njih klés pridejo, jih dostikrat še več poznati nečejo, in do vsacega človeka so priljudniši kakor pa do učenikov, samo če menijo, da se jih več bati ni. Taki človek je divji in neobtesan, — prijatelj je trinoga Nerona, kateri je svojega učenika Seneka umoril; on je neolikán, ko bi bil tudi vse visoke šole izveršil. Ranjki misijonar Lavtizar, ki je pred malo leti v severni Ameriki umrl, je imel med mnogimi prelepimi lastnostmi tudi to, da je svoje nekdanje učenike posebno goreče ljubil in spoštoval. Redka, pa lepa cvetka!

„Moj učenik ni učil le samo mene; ko bi mene tudi v cerkvi, v šoli ne bilo, zato bi ne bil učenik ne več, ne manj govoril; — in če me je učenik učil, sej je zato plačan, to je njegov kruh.“ Tako se izgovarja črna nehvaležnost. Ali recimo, da bi tvoj učenik res ne imel posebneje nič s teboj opraviti, ali si mu zato mar manj dolžan hvaleznost? Ali bi ne bilo neznansko bogokletje, ako bi kmet rekel, da se nima zakaj Bogu hvaliti, ker dež ni šel samo na njegovo, ampak na vse polje! In če je učenik plačan, ga mar ti plačuješ? Si pa mar tistim hvaležen, od koder je njegova plača? Morebiti še nobenega očenaša nisi zanje zmolil, in vendar dobrotno odrejo vživaš, brez ktere bi bil divjak, kakor jih je milijone. Ko bi bil učenik pa tudi še s tem bolj plačan, je to le malo za njegov vedni trud, natezanje in terpljenje, skerblijnost in ljubezen, s katero se svojemu poklicu daruje. Pravi učeniki niso tlačani, da bi le samo za svoj kruh delali. Kakor oni le takrat svojo službo pred Bogom zaslužljivo in dopadljivo opravljajo, ako jih ljubezen do Boga in do bližnjega k delu žene, tako se cutijo plačane še le takrat, ako si zraven vsakdanjega kruha vidijo tudi serca pridobljene in naklonjene.

Kakošno pa je plačilo tega sveta do sploh dobrotnikov? Za živež, obleko, za rešenje iz kake sile, za pomoč h kaki službi itd. — za take reči morebiti svet bolje plačuje? — Veci del tudi teh, pravi neki učenik, je podobnih unim deveterim nehvaležnim v evangeliu. Svoje dobrotnike imajo kakor lestev ali lojtro, — prosijo in beračijo, dokler dobrotnikov potrebujejo; kadar so pa svojo reč dosegli, potem lestev preč veržejo, se za dobrotnike več ne menijo.

Se le hujski pa je, da se za dobro tolikrat s hudim povračuje. Veliki rimski govornik Ciceron je nekega Popilija Lenata, ki je bil smerti vredne hudobije obdolžen, tako ser-

čno zagovarjal, da je bil čisto vsega zadolženja in kazni prost spoznan. Kako hvalo pa je Popilij za to dobroto vedil? Čez nekaj časa je bil Ciceron preganjan od svojega močnega sovražnika Marka Antonija, in ravno uni rešeni Popilij se ni le samo k sovražnikom svojega dobrotnika Cicerona pridružil, temuč je tudi Cicerona s svojo lastno roko umoril. Tako svet plačuje!

Ti se trudiš z mladostjo celo leto ali več let. Kakošno plačilo? Mladost vse tvoje dobre lastnosti memgredé pozabi, vse tvoje slabosti in napake pa, brez kakršnih noben človek ni, na brončeno tablo zapisuje, da bi se saj nikolj ne zbrisale, in trosi jih po vsi deželi, koder hodi, brodi in blodi. — Ti nasitiš lačnega pri svoji lastni mizi, in te zato pri bližnji priliki obira in zasmehuje. — Ti pomoliš revežu milovšino po svoji moči ali tudi čez svojo moč; — v hvaležnost za to te pri družih vratih zmérja in zaničuje, da si mu premalo dal. — Ti obračaš čas, denarje, premoženje, veliko skerbi v odrejo in lepooliko svojih ali pa družih otrok; — v zahvalo zato te grajajo, zasmehujejo, na tvoje dobrote pa pozabijo, — pozabijo lahko, ker si jih nikolj niso v serce zapisali.

Tako svet plačuje. Ali prihaja in pride tudi ura, da se nehvaležnikom nečednost njih grenko povračuje. Neverniki so Boga, svojega Očeta, Stvarnika, zapustili: zapušeni so sami. Judje so svojega Zveličarja zaverгли in križali: zaverženi so sami. Krivoverci so svojo mater, Cerkev, zapustili: živijo zdaj brez matere, — pa tudi brez maternih dobrot in brez sladkega pokoja.

Kam pride nehvaležni človek v svoji terdovratnosti, nam spričuje, kar so časniki undan pisali, da se je v Berlinu na Nemschem pripetilo. Mlada, imenitno napravljena gospá sedi v družbi več gospodov v senci na vertu in z njimi kremljá vesela in dobre volje. Kar pride póstaren mož, oblečen prosto, kakor po malih mestih, se oberne k uni gospej, jo vesel za roko prime in reče: „No Lojza, sim te vendar najdel.“ Ženska zarudeči, obledi, roko umakne, kviško plane, starega moža zaničljivo pogleda in reče: „Kaj č'te? jest vas ne poznam!“ Stari mož se naznani za očeta te ženske, ona pa se zaničljivo zakrohotaže taji in prosí enega gospodov, naj jo iz družine odpelje; ker se pa nobeden v to ne podá, jo sama urno ulije, gredoč pa se še napihuje, rekoč: „Ta neumni kmet tu bi hotel celo moj oče biti!“ Starček pa užaljeno za njo gleda, zakaj bil je res njen oče. Mlad človek iz njegovega kraja, ki je v Berlinu delal in ga je spremljal, da bi hčer našla, je to pričal. (Volksfrd. 18. vel. serp. 1863.) — Tako svet plačuje.

Premišljevanje, kako svet plačuje, smo posneli po večem iz neke pridige o. Ant. Ruoffa jezuita (der a. b. Landpfarr. 9. zv. 1863). Le-ta popisuje to-le. Sloveči jezuit Pavel Segneri pripoveduje naslednjo dogodbo, ki je porok za njo, da je resnična: Na Nizozemskem (v Níderlandih) je bil nekdanj vojsak begovec obešen zraven ceste. Jezdari pa memo drug vojsak in vidi v obešenem še življenje. Prereže torej motoz, položi na pol mertvega na travo in ga okrepcuje, kolikor nar bolje more. Da bi svoje delo lepe ljubezni doveršil, posadi otetega za seboj na konja, da bi ga na varen kraj spravil. Spazi pa obešeneč, da ima njegov otevec dobro naložen telečnjak in polno možno denara seboj; tudi konj in vsa oprava mu tako v oči bode, da sklene se teh reči polastiti, ako tudi njih lastnika umori. Nevidoma izleče jezdicu meč iz nožnice, s katerim je bil uni poprej motoz prerezal, in z njim svojega rešitelja dotlej zabada, da se mertev s konja zgrudi. Nato merlica do golega obropa in oddirja.

K temu le še kratko primero. Jezus Kristus nas ni časne, ampak večne smerti rešil, in pa ne z lahko ceno, kakor ravno imenovani vojak svojega tovarša, ampak s svojo lastno kervjo in smertjo. In kakošna je hvaležnost posvetnjaka, merzlega grešnika za to? Da ga, kolikor je

v njegovi moči, na tisti križ pribije, na katerem ga je Sin Božji odrešil, „oni, ki Sinu Božjega, kolikor nje tiče, zopet križajo in zasramujejo.“ (Hebr. 6, 6.)

Popotni spominki.

Romanje k sv. Kervi v zgornjem Gorotanu.

V častilni spomin štiristoletnice slavne ljubljanske škofije popisuje

Jož. Levičnik.

(Dalje.)

Prestopivšega mejo tirolsko gualo me je neprijazno vreme k urnemu popotvanju. Kmali pokazala se mi verhi bližnjega brezuljka prva tirolska vas. Verhi klanca pridši stal sem poleg colniške hiše, kar mi je svedočilo, da žela mora imeti v kakih rečeh mem drugih Avstrijanov svoje predpravice. Sol ima neki cenejše. Gosti gojzd objame pri colniški hiši cesto, ktera se kmal sterma navzdol spusti. Tabla z namalano coklo brez napisa kaže ptujemu vozniku, da je treba tukaj voz zavreti. Gojzd vender ni dolg in ko sem stopil iz njega, v gledal sem hipoma panoramo posebne lepote. Kake 3 ure na dolgost razprostirala se je enako razgarnjenemu zemljovidu pred manoj Pusterska dolina (od nekterih tudi še Zgornjo-dravska imenovana) s svojimi rodovitnimi poljanami, neštivilnimi cerkvami, vasi, in posamesnimi hišami. Konec gori pa stoji v sredi doline mesto Lienc. Na levo obdajajo dolino nebotični verhunci golih pečin, na desno enako sterme zatemnele gore. Zlo bi me bilo vse to veselilo, al vreme je bilo vedno bolj neprijazno; gori proti Liencu je bilo nebo strašno-temno in černo oblačno, puhel grom je bobnel iz daljave, spremljevan od pogostnih bliskov. Kmali priletijo zopet ene kaplje dežja, pa se ravno tako urno zopet ženejo naprej. Perva farna vas „Nikolsdorf“ kazala mi je že popolno značaj tirolskih stavb; razun družih različnost se zlasti strehe mem naših veliko bolj nizke. Akoravno tukajšnja cerkev stoji nekoliko nad vasjo in v stran od velike ceste, vender sem se napatil k nji, ker sem o lepoti tirolskih cerkvá tolikrat in vselej le hvale vredno pripovedovati slišal. Ne morem ravno reči, da bi bila ta farna cerkev po svoji stavbi lepa; — al zavolj snage je vse hvale vredna. Vidilo se je, da ni zdavnej, kar je bilo mngo v nji novega in prenovljenega. Dalje gredé sem vidil uro hoda pred Liencem na desno pičlo čertertinko ure nad cesto in tik pod goro farno vas Dolce (nemški Delsach), od tam derži kolovoz čez sterma Iželski hrib (Iselsberg) v gorotansko Belsko dolino (Möllthal — zopet čedno ponemčeno ime). Ker me je imel moj pot jutri tako kot tako peljati čez ta hrib in ker se mi zavolj velike trudnosti ni ljubilo še uro dalječ tolči v Lienc, ktero mestice sem tudi iz daljave dobro vidil, sem se napatil koj proti vasi gori, kjer so najdlji trudni udje in lačni želodec v edini gostivnici pri „vinskem gojzdu“ dalječ znano in hvaljeno tirolsko gostoljubnost.

Čednikov rog, jasno zvončkanje in mukanje vaščanske živine v drugo zgodnje jutro 17. julija spominjalo me je, da nahajam se v planinski tirolski zemlji. Ker so bile Dolce pred malo leti pogorele in je vsled te nesreče mogla biti zidana nova farna cerkev, želel sem jo toliko bolj pogledati, ker sem že v Gorotanu slišal, kako je lepa. Prijetno doneči, k sv. maši kličeči zvon privabil je tudi mene k cerkvi, ktera stoji nekoliko nad vasjo in je resnično prav lepa, prostorna in svitla. Zidana je v bizantinskem zlogu, manjka ji pa vender še mnogo k znotranji opravi. Ljudi je bilo prišlo precej k sv. maši. Lepa navada tukaj je, da vsak dan po sv. maši gosp. duhovnik nekoliko očenašev glasno moli, potem pa po cerkvi doli do podkora z blagoslovljeno vodo kropi, kakor je pri nas v nekterih farah o sabotnih večernicah navada. — Zunaj cerkve postavljeni

visoki misijonski križ kaže, da tudi tukaj opravljala se je že ta lepa pobožnost. —

Po dobrem zajuterku se odpravljam zopet proti Gorotanu. Sterma steza pelje za vajej prek nevarnih meljin naravnost gori proti zapadni strani in priderži kmal v gosti gojzd, po katerem se vije na riže semtertje. Kolikor visej, toliko bolj se kaže odperti svet; al le včasih pusti tamno smereče gledati skoz svoje veje krasnega razgleda lepote. Pridši iz goščave zedini se steza s precej dobro vravnanim kolovozom in pelje naprej navkreber. Na mestu nad gojzdom, kjer ima popotnik naj lepši razgled čez celo liensko okolico, zapaziti je na desno od kolovoza kamnita podlaga bivšega mičnega „glorijet-a“, raz ktereга sta dne 8. sept. 1856 iz Gorotana tu mem pridša svitla cesar in cesarica pregledovala izvrstno okolico liensko. Res, — prečudna lepota viditi je tukaj. Gori v sredi prostrane doline se razteza okoli in okoli od snažnih vasi opasano mesto Lienc s svojimi mnogimi cerkvami. Zadaž kipi na nizkem homcu mogočni grad, za katerim se dvigugejo obraščeni hribi in planine ter odpirajo na desno Iželsko dolino, ki pelje proti „Windisch Matraj-u“, na levo pa doljno Dravsko dolino, ki derži proti „Mittewald-u“ in dalje na glavno mesto Insbruk. Iz prve doline priteče reka Ižel, iz druge pa hrumeča Drava, ktere pod Liencem zedinjate svoje dereče valove ter jih po velikih ovinkih dervite proti bližnjemu Gorotanu. Bele ceste se vijejo skozi polja po celi okolici sem ter tje in vežejo vasi med saboj. Globoko ravno doli pod sternim bregom vidi se farna vas Dolska; uškraj doline fara Lavant, za njo pa se dvigugejo nebotične gore „Hochtat-Unholde, Gemskofel, Eisenstadt“ i. t. d. Pač čudno res se vse spreminja na svetu. Ravno pred omenjenega 8. sept. 1856 — kako radostno in srečno je bilo vse na tem mestu. Svitlega cesarja in cesarico pozdravljali so tu vradniki in poslanci iz vsih bližnjih tirolskih srenj; domorodni strelci iz Dole in Nikolsdorf-a s svojimi godbami, šolarji, gospoda vsih stanov i. t. d.; mogočni strel. slavačci in veršeca godba naznanovali so dalječ čez hribe in ravnine, da prestopil je ravnokar preljubljeni cesar s cesarico mejo zemlje tirolske; — danes pa sedel sem čisto sam na podlagi bivšega „gloriet-a“ ter občudoval sprelepe dela Stvarnikove. Od tod se kolovoz zgubi med visoke zidovja, ki obdajajo laze in polja visoko ležečih posamesnih kmetij. Od lepe podružne cerkvice „pri Angel varhu“ pelje pot po ravnini skozi gojzdiče in pašnike. Kmalo so se mi jele kazati gore koroške Belske doline. Od samotne gostivnice „pri straži“, ki je na ti poti, če se ne motim, zadnja hiša tirolska, pelje pot naravnost proti severju skozi dolgo dolino, ktere konec je tudi konec tirolske kronovine. Dva stebra ločita obojni kronovini. Kolovoz me kmali pripelje do slabotnih lesenih hiš, ki so sicer nezatne pa, hranijo s svojimi tremi studenci veliko zdravilno moč za razne bolezni. Mnogo betežnikov najdel sem tukaj in tudi jaz sem si dal ogreti kád, da bi si okrepcal v naglici večkrat bolešno truplo. — Dalje pridem v gosti gojzd, skoz ktereга pelje sled stare neke rimske ceste. Sterma pot navzdol me je pripeljala v Voglice (Winklern.) Tukaj je sedež okrajne gosposke za zgornji del Belske — od tod naprej imenovane tudi veliko cerkniške — doline. Od ondod naprej gredé sem vidil naravne čuda, kakoršnih in v toliki bližavi zedinjenih menda nima z lepo kaka država v Evropi. Toliko bolj pa me je še veselilo tu popotvati, ker bival sem na nekdanji zemlji slovenski, kar svedočijo tudi od Nemcev čisto nič al le malo zavite imena: Morice (Mörtschach), Bela (Möll), Zagorice (Sagrie), Dole (Döllach), Bela trata (Wolla traten), Cirknic, Slap, Pasterica i. t. d.

Po dolgem klancu prišel sem doli do urne Bele, ktera z vso pravico nosi svoje ime. Misli sem, da barva njena izvira danes od kake povodnji; kdor pa enkrat vidi, kje gori da se rodi iz vednega leda in snega, gotovo ne bo se čudil njeni belkasti barvi. — V tovaršii z malim fanti-

čem, ki mi je mavho prevzel, sem kake pol ure nad Voglicami Belo prestopil, in šel vedno po levem bregu proti Moričam gori ven. Hribi na desno so mi bili večji del pokriti z gojzdom, dolina na levo pa je omejena skoraj samo z visocimi pečinami, čez katero od Voglic gori do Morič prvi trije potoki po visocih, sternih, kamnitih strugah le bolj na drič šumē, — trije drugi padajo pa naravnost čez strašno visočino. Zlasti enega teh slapov se nisem mogel nikakor nagledati; kajti s strašnim šumenjem pada od verha pečine v čveterih odskokih, se na vsakem odskoku razpraši v podobo svitlo-bele tančice ter kropi biserom enake kaplje dalje na okrog. Voda vseh tih šesterih potokov je bela ko mleko. — (Dalje nasled.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

V Gradu ob blejskim jezeru so imeli 25. u. m. slovesno mertvasnico za ranjnim gosp. Greg. Rihar-jem; 12 hvaležnih spoštovavcev ranjcega se je bilo sošlo, med njimi gosp. fajmošter Karun iz Ljubljane, kateri so vse tri nočnice (nokturne) in hvalnice (laudes) prelepo vbrano odpeli, potem pa je imel fajm. iz Gorji, v. č. g. Tedeski, slovesno černo mašo. — Koliko hvaležni so Slovenci ranjemu za toliko povzdigo cerkvenega petja, kažejo mertvaske opravila za njim po mnogoterih krajih, kakor v Premu na Notranjskem, v Novem mestu, v Šmarjeti na Dolenskem, v Čermošnicah, v Steinerhof-u blizu Bruka na Stajarskem, v stoljni cerkvi v Ljubljani. Zraven tega so imeli po več krajih za njim tudi manj slovesne opravila.

Iz Bleda, 26. vel. serp. J. P. — 21. je bila pri nas očitna skušnjava solske mladine. Naj povemo nekoliko saj o dveh višjih razredih, kjer nas je mladina po povelji svojga verliga učenika, gosp. Ivana Cetelj-na, koj pri prihodu razveselila s prav zanimivim petjem mične pesmice, Slomšekove pred šolo; ravno tako so se poslovlili po šoli z raznimi pesmami, med katerimi so cesarko posebno čvrsto peli, tako da se je mogla ponoviti. Izverstno in natanko so reševali vprašanja veroznanske, zares prijetno je bilo poslušati redno branje, posebno dekličev, še bolj bistroumno razlaganje mnogoverstnih besed in ponavljanje tega, kar se je ravno prebralo; jako smo se čudili vednostim malih o rudarstvu in kovinah, o njih zmesih in o drugih rečeh; posebno pa nam je dopadla možkih odgovorov terda beseda in pa krepak izrek. Enaka serčnost in bistroumnost se je kazala pri številstvu, posebno iz glave; vsi pa smo bili osupnjeni in smo se čudili, ko g. učitelj na koncu skušnje začne izpraševati iz sadjoreje. Očitno veselje in natančna znanost, katero je posebno mnogo mladenčev v svojih odgovorih (certando) kazalo, so nas napolnile s sladkim upam do mladine in s serčno hvaležnostjo do verliga njih učenika Ivana Cetelj-na. Slava mu!

Iz Istrijanskega. (Konec osmine na Velehradu.) (Konec.) Začele so procesije dohajati od vsih krajev, več del z godbo. Vsaka je imela po tri, štiri duhovne; naprej so nesli križ, po tem pa cerkvene zastave. Peli so vsi eno pesem, nalaš za to praznovanje zloženo. Vsaka procesija, ko je prišla do velikega altarja, je petje umolknilo, eden gospodov je imel kratek nagovor in potem blagoslov s presv. Reš. Telesom. Vidil sim tisti večer devet procesij, in ko sim že na večer po cerkvi ogledoval, sim vidil, de se vse, kolikor je mogoče, v cerkvi pripravlja spati; ali leci ni bilo mogoče; prepolno je bilo; po kapelah so sedli, in eden je molil naprej sv. rožnikranec. Drugi so oblegli prostor okoli lepe cerkve, dvoriša nekdanjega kloštra, gostilnic, po travnikih; čule so se od vsih krajev molitve in petje. Utegnil bi kdo reči: Ako je to tudi res, se je pa tudi dosti nerodnega zgodilo. Na to le ti odgovorim: Koj v začetku osmine je bilo dvanajst žandarjev v Velehradu ustanovljenih, po dve, tri patrole so vedno okoli

hodile; pa do sabote večera niso še imeli tudi ne le z besedo koga kaj posvariti. Zvečer sim se tudi prepričal, de ni popolnoma res, kar so nemški časniki pripovedovali, da so se tega obhajanja le priprosti kmečki ljudje vdeležili. Bilo je dosti gosposkih med njimi, in nar bolj je spoštovanja vredno, da obnašali so se res kakor kmetiški, to je, pobožno; niso se sramovali nositi na persih svetinico ss. Cirila in Metoda, ali križec, ali pa podobico cerkvenemu banderju podobno s podobami tih svetnikov. Šlo jih je tudi dosti s procesijami, ali nobeden ni zijalov prodajal, na vsih je bilo viditi, da so iz zgolj pobožnosti sem prišli, da se hočejo vdeležiti veselja, katero se tu obhaja, ker je pred tisuč leti tukaj zasvetila luč mile Jezusove vere. To so se meni pravi omikani gospodje zdeli, ki se ne sramujejo kristjanov se v delih skazovati. V družbi tih ljudi sim tisti meni jako dragi večer prebil. Mislil sim si pri ti priložnosti naših mladenčev, dostikrat za lažljivo omiko, kako jih je včasih že sram, po vnanjem pokazati, da so kristjani, ki se prederznejšo posmehovati se, ako vidijo kako ženico bolj priprosto svojo pobožnost opravljati! Pridejo iz mesta na kmete in pridige ali rešetajo in gredešajo po svojem napuhu ter ljudem do njih spoštovanje jemljejo; ali pa se bahajo, da jim pridig celo treba ni, češ, da to in še veliko več sami znajo; ako jih pa poprasaš za Božje, cerkvene zapovedi, za 6 resnic itd., je vse mogoče, da ti jih ne bodo vedili stlačiti. Da to zadeva le nekatere, to slehern vč. Sploh rajši prazni čebri bobnijo in šopirni čopi šumijo; zares oličkani mladenči pa se vedo tudi ponižne ohraniti. — Zraven tega so pa naši jugoslovenski mladenči vneti Slavjani in močno se hudujejo čez nemško kulturo; celo vsak cilinder jim je tern v očeh. Naj te drugi kara, mlada kri, vroča kri; ali, draga slovenska mladina, od tiste vam toliko studene kulture ste ravno nar slabši del zase obdržali, ako se sramujete za prave katoliške kristjane skazovati se. Zasmehovanje svetih reči, nevera, kriva vera, — to ni slovensko; to nam je vsikdar dohajalo le s tujega.

Zjutraj ob 4 je bilo že vse na nogah; mnogo duhovnov je že spovedovalo; ob 5 so se začele ss. maše; bile so vedno po 4, 5 na enkrat v cerkvi, zunaj pred cerkvijo na prostoru tudi vedno ena, in v stari kapelici, ktera je še od časov ss. Cirila in Metoda, je bila pri edinem altarju vedno maša. Po moji štetvi je moglo biti to nedeljo čez sto ss. maš v Velehradu. Pridige so bile ob peti, sedmi in deveti uri. Bilo je pak vse ob enem, maše, pridige, spovedovanje in obhajanje. Cerkev je bila polna, da skoraj ni bilo moč duhovnom do altarjev priti; ali ni se čul naj manjši šunder ali celo vpitje, kakor sim ga večkrat sam slišal po prepolnih cerkvah. Čudno je bilo tudi to, ker veliko žen sim vidil, da so otročice po pol leta stare seboj imele, ktere so povsod seboj nošile; tako tudi v cerkev; ali ne eden se ni oglasil; tudi naj manjši glasú nisim slišal. O ti ljuba mirna slovenska kri? Vse je bilo le pobožnost in vera. To ljudstvo ima še vero, iz prave vere izvira pa pobožnost; to se je vidilo tudi iz spoštovanja do duhovnov, ko je bil vsak vesel, ako je mogel kteremu roko kušiti, tako da gospodje med ljudmi skoro naprej niso mogli. Vsakteri je pa imel na persih zraven svetinice ali križa slovanske barve. To pak ni bilo iz nobene demonstracije, bilo je brez bahanja in kljubovanja proti drugim narodom; vsak je s tem le skazoval, de hvali Boga, ker je Slovanom pred tisuč leti tukaj zasijala luč prave vere, to je zedinjenje slovanskih barv s križem. Ob desetih je imel nadškof olomuški pontifikalno veliko mašo. Prekrasne so bile duhovne oblačila, sami darovi plemenitnih gospá. Po maši je bil Te Deum. Podal sim se na bližnji hribee in sim vidil, de po vsih potih in cestah je bilo brez števila ljudi; eni so odhajali, drugi dohajali; vsi so še postajali, ko so zadnjič cerkev vidili, in molili, obdarovali ubožce, katerih je mnogo tukaj, potem so šli veselo svojo pot. Prodajavcev je bilo veliko, vsi veči del s podobami,

bukvami in pesmimi. Kdor je pesmi prodajal, je vsak zraven svoje kraje stal in pesmi prepeval; vsi so pa imeli narodne barve, ali zastavo na strehi s podobo ss. Cirila in Metoda. Mnogo se jih je balo, da bi to praznovanje v Velehradu ne bila kaka politična demonstracija; bal sim se tudi jest malo; zna biti so si to tudi naši sovražniki vošili, da bi kak vzrok imeli, nas napadati: ali od vsega tega nič, ne nar manjši stvarice nisim zapazil. Prav vesel sim bil zavoljo tega. Vam pa, jugoslovenski bravci ljube Danice, se je že večkrat reklo, da se po pravici imenujete pobožni; tudi jest sim prepričan, da ste vredni tega imena: ali zdaj ko sim naše severne brate v Velehradu vidil, sim primoran reči, da take vere v Sloveniji nisim našel. — O poli treh vzajem tudi jest slovo od Velehrada, kateri mi bo vselej v dragem spominu ostal. Vaji pak, o ss. Ciril in Metod, ki vaji je zgolj gorečnost za razširjanje kraljestva Božjega gnala iz daljnega Soluna med slovanske narode, kakor je takrat Bog blagoslovil vajni trud, tako vaji bo tudi še zdaj uslišal: prosita tedaj za slovansko ljudstvo, da raste v dobrem, se vsteruje v sv. katoliški veri, spozná da brez nje ni prave sreče in ne prave omike; da se ljubi z bratovsko ljubeznijo. Prosita, da Gospod vse Slovenc, kateri so še oddaljeni, pripelje k edinosti v veri, v ta edini pravi hlev svete rim-ske katoliške Cerkve. Prosita, da spolni napis stare kapelice vse od časov Cirila in Metoda v Velehradu, kateri nas vabi: „Laudate Dominum Omnes Gentes: Hvalite Gospoda Vse Ljudstva! S. K.

V Šmartnu na Tuhinjskem je umrl 24. u. m. vis. čast. gosp. Luka Dolinar v 69. letu svojega življenja. Dolga bolehnost na nogah in pa kratka bolezen spravila ga je pod zemljo. K pogrebu se je bilo zbralo z vis. čast. gosp. dekanom iz Kamnika še 13 družih gg. duhovnov in še veliko družega ljudstva.

Ko so mertvaške bilje odpeli, stopijo na leco vis. čast. gosp. dekan in imeli so ogovor po besedah sv. Pavla, rekoč: „Bratje, spomnite se tistih, ki so vam besedo Božjo oznanovali, ohranite v spomin konec njih odhoda iz tega sveta, ohranite njih vero itd.“ Vidilo se je tukaj, koliko da je ljudstvo pokojnega gospoda čislalo, ker slišal se je pri govoru jok po vsi cerkvi, posebno pa pri tistih besedah govora, kedar so opomnili v. č. govornik dobrotljivosti in ljubezni ranjcega; pa da truplo ranjcega gospoda je obrnjeno z glavo proti altarju, vaše trupla bodo pa obrnjene z nogami proti altarju, kajti sodnji dan bodo gospodje duhovni vaši tožniki pred pravičnim Sodnikom.

Ako pomislimo, da so bili rajni gospod že 4 leta v pokoji, in da človeka, ko ga enkrat čast zapusti, zapuša tudi večji del veljava pred svetom, je očitno znamenje, da je bil rajni spoštovan bolj zaradi svojih dobrih del, kakor zaradi časti in veljave.

Na pokopališu v Šmartnu počiva tedaj učeni gospod, ki je marljivo prebiral in dobro umel vir vse učenosti, sv. pismo in cerkvene očake; počiva tamkej zvest pastir čede, katero mu je bil Gospod izročil, in jo je 22 let pasel; počiva blagi človekoljub, ki mu je nar večji veselje bilo, kadar je ljudem mogel kaj dobrega storiti, ker bil je posebno blazega duha in prizanašljiv do sebi podložnih, pa ne iz slabosti in mehkužnosti, kajti rajni gospod ni resnice nikomur prikrival, če ga je dolžnost vezala jo povedati. Na njegovem grobu materi Slavi oči milo rosé, kajti rajni je slovensko modrico gojil, ko je bilo to še kaj nenavadnega, on je resnica, ktera se dan današnji tolikrat ponavlja, da se ljudstvo izobražuje le v maternem jeziku, s ponosom terdil, on je bil rodoljub še pred letom 1848.

... „Dovolj bo spomina, me pesem pojó.“ Pa kakšne? Svete pesmi, pesmi za vse godove v cerkvenem letu. Dokler bo Slovenec po cerkvah pobožne pesmi prepeval, pozabljeno ne bode ime pokojnega gospoda, ker napevi njegovih sv. pesem se posebno prikupijo prostemu ljudstvu, za katero pa je treba naj bolj skerbeti.

Življenje ranjcega gospoda je vredno, da bi ga kak domoljuben gospod, ki so mu okolisine znane, obsirnejši popisal; nekaj njegovih učenih del je boje še v rokopisu.

„Danica“ pa, kateri je ranjki večkrat dopisoval, stavi mu s temi versticami prvi spominek. Naj bo ranjki priporočen v pobožno molitev vsem obilnim njegovim častivcem.

—k.

V Mozirji na Štaj., 14. avg. ☉) Preteklo nedeljo, t. j., 9. t. m. se je obhajala slovesnost v našem tergu, ktera se šteje gotovo med nenavadne in veličastne. Dva novomašnika sta svojo prvo sv. mašo služila, gospoda: Janez Lipold in Franc Pirkovič. Ta dva verla mladenca, ktera sta obadva zavolj mladosti dovoljenja sv. stola k posvečenju potrebovala, sta še zraven bratrancea po rodu. Ze 26 let se v našem tergu ni obhajla več taka slovesnost, zadnji ki je tukaj prvo sv. mašo služil, je bil primiciantov pravi stric, slavno znani Franc Ksav. Lipold, vodja normalnih šol v Celji, mož, katerega je nemila smert le preneglo pokosila. Prav lepo so naši pobožni teržani terg okincali z raznimi prapori ali banderi, napisi, mlaji i. t. d. in s tem so spricali ne le ljubezni do novomašnikov, temveč tudi ljubezen za čast Božjo. Prav lepo in okusno olepsana je bila tudi krasna cerkev sv. Jurja, ktera domačemu gosp. duhovnemu pastirju, ki je ves vnet za cerkveno snago zares dela lepo čast. Nedeljo zjutraj še zgodaj je bil celi terg že ljudstva napolnjen. Ob devetih je bil izhod iz hiše g. Lipolda v cerkev. Ne moreš si misliti krasnejšega pogleda od tega! Viditi iz hiše stopiti nar manj 20 bogoslovcev, za njimi toliko mašnikov, in poslednje obadva novomašnika v mašniškem oblačilu, vsakega s krono na glavi in z vencem v roki, vsakega v sredi svojih staršev, in naposled množino zlahte, so mogle solze vsakterega oblit. Pridši v cerkev stopita novomašnika pred oltar in skupej zapojeta: „Veni s. Spiritus,“ po tem služijo g. Lipold prvo sv. mašo z blagoslovom od začetka. Za arhidiakona so bili domači g. dekan. Med mašo so obhajali svoje starše in brate. Prekrasno petje bogoslovcev, kateri so peli izverstno latinsko mašo, je povzdigovalo veličastvo. Drugi g. novomašnik so med tem klečali na prelepo napravljenem molniku. Pomaši so gospod Marka Plešnik, ločki župnik, stric novomašnikov pridigovali. Nasteli so v začetku mašnike iz Lipold-ove rodovine od štirih rodov, iz vsacega roda po dva in blagrovali hišo, ktera je že toliko mašnikov cerkvi prirodila. Potem pa so v prvem delu razložili, da je mašniški stan častitljiv stan, v drugem pa, da ostane ta stan častitljiv, če ga tudi ljudje ne spoštujejo. Vse to so dokazali iz častitljive službe, iz njih opravil: „sunt enim ministri Christi et dispensatores mysteriorum Dei.“ Omehčila je pridiga serce slehernega. Lepo je bilo viditi med pridigo sedeti novomašnika pred oltarjem, mladenca, ktera sta se v tako njeznih letih že (eden šteje še le 21, drugi pa 22 let) svetu odpovedala. Po pridigi so služili drugi gospod novomašnik France Pirkovič svojo prvo sv. mašo in so tudi med mašo svoje starše in zlahto obhajali. Arhidiakon so jim bili braslovški g. dekan. Zdaj je še le bil drugi blagoslov, in bila je tako cela svečanost le kakor eno djanje. Mogočno in veličastno je med mašo donela iz shodnice od bogoslovcev krasno peta slovenska masa. Po darovanji so se vsi gosti v lepem redu z novomašniki v sredi zopet podali v domačo hišo k g. Lipoldu. Ljudi je bilo toliko na tergu, da v gujčji skoraj mogoče ni bilo naprej priti; Mozirje še gotovo toliko ljudi ob enem zbranih ni vidilo. Ne le od vseh krajev krasne savinske doline, tudi iz Kranjskega in Koroškega jih je prišlo veliko, in če malo rečem, bilo jih je osem jezer. Prav po domače je bilo potem radovanje med kosilom in veliko napitnic se je napivalo. Drugi dan se je vse društvo peljalo v bližnji terg — Ročico, kjer sta novomašnika sv. mašo služila v blagi spomin pokojnega

*) Ker je o tem že drugo naznanilo govorilo, smo pricujuči spis okrajšali.

Jožefa Lipolda — Ročiškega, župnika, slovenskega pesnika in njegovega starega strica.

Spomina vredna je tudi pesem, katero je bogoslovec g. V. K. novomašnikoma v čast zložil. (Zavolj pomanjkanja prostora je ne moremo razglasiti. Vr.)

♂ **Iz Sevnice na Štajerskem, 20. avg. 1863.**
Deveto nedeljo po Binkoštih so nam v Sevnici premili lavantinski knezoškof Jakop Maksimilijan našo novo cerkvo posvetili. Veselja nam je serce gorelo, ko se v saboto ob 5 zvečer po železnici pripeljejo, in strel Njih prihod naznanuje, in vse želi že skorej viditi svojega občeljubljenega višnega pastirja. Veseli obraz in prijazna beseda Jim mora serce vsakega pridobiti. —

V nedeljo jutro kmali po sedmih se je pričelo posvečevanje cerkve in terpelo je skorej do enajste ure. Potem so višji pastir vernim, katerih je bilo veliko tavžent iz bližnjih in daljnih krajev, mične besede govorili, kako naj farmani svojo farno cerkev spoštujejo in skerbijo za njeno lepoto in krasoto. Očitno so izrekli hvalo, komur hvala gre. Po pridigi so imeli sv. mašo, in podelili so še 687 birmancem sv. birmo.

Tako stoji zdaj na mestu stare, male, temne cerkvice lepa 12 široka ino 22 sežnjev dolga cerkva, posvečena v čast Božjo in njegovega služabnika sv. Nikolaja. Kdor jo od zunaj ogleda, ga žene skrivna moč jo tudi od znotraj pogledati, in Nемеc jo zapustivši pravi: „sie ist wirklich schön;“ Slovenec pa pravi: „hvala Bogu, to je prav lepa cerkva.“ Ino tudi jaz pravim: hvala Bogu zanjo, pa tudi hvala vsakemu, komur hvala gre. Komu pa gre hvala? — Lepa hvala gre pridnim sevniskim farmanom. Božja roka jih je leta 1854 hudo zadela. Ravno binkoštno nedeljo ob treh popoldan strašen ogenj celi terg vpepeli; le maloktera hiša je hudemu požaru se utajila. Pa tudi hiše vsih farmanov — farne cerkve se ogenj loti, in požge, kar se da požgati. Žalost in nesreča Sevnčanov se da občutiti, ne pa popisati. — Pa tudi v taki žalosti in nesreči Sevnčanani serca in zupanja ne zgubijo. Hitro so začeli hiše popravljati, al pa iz novega zidati, in Sovnica spet popravljena stoji. Zdaj so bile oči vsih farmanov oberajene na njih farno cerkev. Misli farmanov se zedinijo, in na staro mesto pogorele cerkve sklenejo novo bolj prostorno postaviti. Ino glejte, kaj premore pobožnost in zedinjena moč! Od stare temne cerkve ni sluha ne duha, na njenem mestu pa zdaj stoji nova, prostorna, veličastna cerkva, živa priča pobožnosti in dobrotljivosti Sevnčanov.

Hvala gre vis. čast. gospodu Francu Fohn-u, sevniskemu fajmeštru. Veliko so prestali, pa krepko se poganjali za čast Božjo in njegove hiše. Kdor iz lastne skušnje vé, koliko grenkega požreti in težavnega prestati ima duhovnik pri takem delu, si bo lahko mislil, da je tudi prečast. gosp. fajmeštra marsiktera terda zadela. Ali vse so prestali, vse premagali ter Bogu darovali, in cerkva stoji.

Hvala pa gre tudi grašinskemu gospodu Ludviku pl. Rebenburškemu, ktereга slavno znano ime je zadosti, da se vé, da tam, kjer je za Božjo čast kaj potreba, je on prvi v pomoč. Zatorej hvala mu, in hvala vsakemu, kateri je kak dar položil, položil na altar za Božjo čast in olepsanje nove sevniske cerkve. Istino ali kapital pa in obresti naj mu Bog poverne v svetih nebesih.

Iz Velehrada (dospelo 21. u. m.) Cesar sem že davno želel, se je 14. avgusta spolnilo. Ravno opoldne dospem v stari Velehrad, kamor se je bilo še tisti dan sošlo silo veliko potnikov iz bližnjih in daljnih krajev. Vseskozi so v procesijah prihajali s svojimi duhovni glasno popevaje do terde noči in veliki Smaren dopoldne tako, da nas je bilo 15 vnanjih duhovnov in gotovo čez 10.000 drugih ljudi na Veliko gospodnico v Velehradu. Prišle ste dve velike procesii iz bernske škofije z dvema dekanoma že v petek in iz Olomuca je dospel stoljni prošt, plemeniti Peteani, ki je imel veliko mašo v god vnebovzvetja D. Marije, kateri je vele-

hradska častitljiva in res velika cerkev posvečena. Skorej v sredi cerkve ste si ravno nasprot kapeli sv. Cirila in Metoda. Veliki šmarni dan sem bral sv. mašo v kapeli sv. Metoda in v nedeljo v kapeli sv. Cirila. Lepo se je namerilo, da smo ta dan štirje slovenski duhovni se sošli v Velehradu. Uni trije so brali sv. maše v Cirilki, v prelepi, res krasni kapelici sv. Cirila in Metoda blizo velike cerkve. Pridigovati sem slišal trikrat moravski ali v češkem jeziku, v petek popoldan in v saboto zjutraj in ob desetih, živo in serčno. Kakšne čutila so me prehajale, ti popisati ne morem; le to povem, ko sem v petek popoldne v veličastni cerkvi molil večernice in so prihajale trume pobožnih slovenskih romarjev v vsakoršnih pisanih oblačilih, sem se pri besedah „quo progrēderis, quasi aurora valde rutilans?“ spomnil besedi učenega Slovenca in živo mi je stopilo pred oči l. 863 pa tudi l. 1863 in solze so mi oči zalile. In ko se ozrem na prvi oltar na moški strani, berem Cantica Canticorum ter si mislim, res so cantica canticorum, ker neprenehoma so prepevali romarji sami in z godbo ginljive pesmi in litanije v čast „panne“ Marije in ss. apostolov slovenskih Cirila in Metoda. Slovansko ljudstvo je pobožno ljudstvo. V Boga zaupa, torej ga Bog doslej ni zapustil in upam, da ga tudi v prihodnje ne bo. In te Domine speravi, non confundar in aeternum. J. M.

Iz Prage. Žalostno je krog Dunaja, še bolj pa po Moravskem, kjer cela dva mesca prav nič dežja ni bilo. Polje vse suho, voda slaba, vročina huda. Ko nas železnica pripelje do češke meje, vstane vihar in dež se vlije, toda kmali preneha. Po Češkem je sicer tudi suho, vendar vse bolje in lepše raste, kakor po Moravskem. Naslednjo noč je vendar v Pragi dobro deževalo. V god cesarjevega rojstva je bila velika sv. maša, katero je obhajal kardinal Schwarzenberg, častitljivo slovesno, pa spodbudno, da malokje tako. Kar me je zlasti ginilo, je to, da pred sv. obhajilom poljubujejo sv. križ vsi duhovski in deželski naj višji gosposdje, kar jih je okrog oltarja, zaporedoma v znamenje miru in sprave med duhovsko in deželsko gosposko. Sploh je toliko verskih in katoliških spominkov po častitljivi stari Pragi, da se jih pač nikdar znebiti ne more. Streljalo, godlo, igralo se je celi dan tu in tam. Drugi dan, 19. avgusta, smo brali spet vsi štirje slovenski duhovni sv. maše pri altarji sv. Jana Nepomucena, kateri je imeniten za nas duhovne in za Slovence sploh. Toliko v naglici; morebiti pozneje kaj več. Z Bogom! J. M.

Razgled po kersanskem svetu.

V katoliški Avstrii so hotli freimavrarski časniki trienskega škofa snesti, ker je samo senco tega omenil, kar so reformatorji sami pisali o reformatorjih in reformaciji. Zoper znanega „Schuselka“, ki je ravnokar toliko lagal in kvasil zoper papeže in sicer v katoliški Avstrii, v njenem glavnem mestu, pa nihče zinil ni. Če z nami sovražniki naše vere tako delajo, braniti se menda saj še smemo. „Wiener Kirchenzeitung“ piše med drugim: „V pastirskem listu kneza škofa trienskega se je reformatorjem in njih pervim prijatlom prava in zgodovinska resnica očitala, da so bili „zanikarni ljudje.“ „Kikeriki“, „Presse“ in gosp. Aleksander Schindler so vpili enoglasno zoper to knezoškofovo hudodelstvo, češ, da je ta sodba osmi naglavni greh na svetu. Spomina vredno pa je, da William Cobbett, radikalni poslanec v parlamentu, ki je bil vendar sam protestant, je skorej po besedi ravno to sodbo pisal zoper reformatorstvo in reformacijo.“ „W. Kztg.“ navaja potem veliko iz Cobbettovega dela: History of the Protestant Reformation. V 12. listu se bere na pr.: „V dosedanjih listih je bilo zoper vsak ugovor spričano, da reformacija, kakor se imenuje, je v živinskem poželenji spočeta, v hlimbi in nezvestobi zrejena in v potokih nedolžne angleške in irske kervi pasena in pitana...“ „Pokazal sim,

da ta verska sprememba je bila dovršena po nekterih prav malopridnih, če ne nar malopridniših, ki so kdaj dihali.“ Kakošno hudodelstvo more v tem biti, vpraša „W. Kztg.“, ako katolišk škof protestante ravno tako sodi, kakor se sami sodijo? — V 7. listu pravi Cobbett: „Vera in vest (pri reformatorjih) ste bile vselej pretveza, rop in plén pa tako ali tako vselej konec. Ijudstvo, nekdanj tako edino in tako srečno, je razpadlo v neštivilne ločine, ker skorej nihče ni vedil, kaj naj veruje, in nihče, kaj naj po postavi spoznava. . . . Cranmer ni mogel nobenih dosti gibčnih Angležev najti za pomagače pri svojem delu. Protektor Hertfort, ki ga moramo Somerset-a imenovati, ker ga je bilo kraljevo dete naredilo vojvoda Somerset-a, je bil nar veči vsih reformatorjev, ki so kdaj na svet prišli, kar bomo precej vidili, nar veči in nar prederzusi vsih roparjev, ki jih je rodila ta slaboglasna reformacija, razun starega Henrika. Doversena odprava katoliške vere je bila potrebna za njegove osnove, in torej je bil velik dobrotnik unih požrešnih, zanikarnih tujcev. Svet morebiti ob nobenem času ni vidil tacega gujezda ostudnih brezbožnikov, kakor je bil Luter, Cvingli, Kalvin, Beza in drugi glavni reformatorji. . . . Od vsacega izmed njih, kakor so celo njih lastni učenci popolnoma poterdili, so bile znane nar nesramniši pregrehe. V ničimur niso bili edini, razun v nauku, da dobre dela so brez prida, in njih življenje je kazalo, da jim je bila resnica s temi nauki.“ Trienski knez in škof še dvajsetega dela tega ni rekel, kakor je tukaj, pravi „W. Kztg.“, in so ga hotli na „sramotno klop“ posaditi. William Cobbett je bil kmali potlej, ko je to pisal, v angleški parlament izvoljen. (Gl. „Wien. Kztg.“ št. 32.)

V Malin-u ali Mehel-nu na Nizozemskem se je 18. u. m. pričel zbor verlih katoličanov pod varstvom malinskega kardinala vikšega škofa Engelberta Sterkx-a in predsedništvom barona Gerlach-a. Ta zbor ima glavni namen, braniti reč in nauk katoliške Cerkve v tih časih, ko ima povsod toliko sovražnikov; torej so sv. Oče Pij IX družbo v posebnem pismu blagoslovili. V 1. zboru so podpisali zbrani možje pismo verne vdanosti do sv. Očeta. Med govorniki je 19. u. m. govoril Evgenij van Kerekove o človekoljubji 19. stoletja, ki se boji vojske, ker ona veljavo državnega denara znižuje, in mu je ljubše cele narode pustiti klati se — nedavno v Sirii, zdaj na Poljskem. Poslednjič je govornik skazal, da svoboda brez vere se izteka v trinoštvo. „Poštenje Belgii, ki take može rodi!“ je sklical neki Francoz po tem ogovoru. — Zbora 20. u. m. se je vdeležilo 4000 oseb. Mlgosp. Nardi iz Rima je pravil, kako da je iz ljubezni do sv. Očeta postal celo časniški dopisnik in da že 4 leta v „Armonio“ piše, — pa da so papež zdaj prav zdravi, da Mastaji dolgo živé, da molitev vernikov tudi kaj pripomore k pridajšanju njih življenja. Sicer je nar bolj govoril o terpljenji škofov o sadanji laški vladi. Montalembert je v svojem govoru povedal, da pregovor „svobodna cerkev v svobodni državi“ je vzet od nekega „velikega hudodelnika“ ob času belgijskega rovarstva, da so pa te slavne besede resnica le v Belgii, ki ima naj boljši vstav, če tudi ni nepopravljiva. Za napravo velikega katol. središnjega dnevnika so se poganjali zlasti Anglež Andely, knez Czartorisky, fajm. Mermillod in pravdosrednik Disard, in predlog se je sprejel. Zastran kazališnih naznanil je bilo vprašanje tako rešeno, da naj katoličani zvedó tudi, kaj hudega na dan prihaja, ravno zato, da naj se razuzdanost po zasluženji liča; zastran izhajanja časnikov ob nedeljah pa tako, da se samo po sebi razume, da tiskarji so ravno tako dolžni praznik posvečevati, kakor drugi kristjanje; ako pa razuzdano tiskarstvo nedeljski pokoj oskrunuje, da vero napada, bi se mogli katoličanje tudi v nedeljo braniti; v taki sili tedaj bi bilo pri „odotnih“ okolišinah (ne pa pri nas) delo izgovarjano. Tako so se pomenkvali v postranskih oddelkih in so bili s to določbo zadovoljni. Zato pa to še ni cerkvena določba. — Imeniten je tudi

predlog za vstanovitev prijateljskih ali tovarijskih družb, v katerih bi katoličanje svoje središe imeli. — Drug svet je, naj bi se s pomočjo škofov na svitlo dala statistika ali stan katoliških zadev po raznih državah.

V Eben-u na Tirolskem, v cerkvi kjer počiva truplo sv. Notburge, se je une dni to-le dogodilo: Ženska iz Kirchühl-a, že petnajst let bolna, se je odmenila romati v Eben k sv. Notburgi, ondi iskat pomoči zoper svoje terpljenje, kakoršne je že leta ter leta pri zdravnikih zastoj iskala. Z nar večim natezanjem in s pomočjo svoje sestre in neke druge osebe pride v Eben 4. vel. serp. Drugo jutro jo spravijo v cerkev in jo posade v klop. Po sv. maši bolna kar neprevidoma ne čuti nikakoršne bolezní več in poskusi sama iti. Vsi pričujoči stermijo, da nikoli tega, ker vidijo, kako dobro se ji je obneslo: prav lahnó gre od klopi do obhajilne pregraje. Skoz pet dni pa, ko se je mudila v Eben-u, se je zlagoma tako vterdila, da je zamogla peš brez tuje pomoči iti debelo uro od Ebena čez prav stermi hrib od kolodvora v Jenbach.

Škofje po Laškem in Tirolskem so jeli vernim kužne časnike prepovedovati. Hudobni listi se sicer v tacih okolišinah malokrat pobiljšajo, tudi se namerijo zanikarneži, ki se po prepovedi nalaš na taki prepovedani sad naročujejo: ne morejo pa nadomestiti tistih, ki so pokorni modri naredbi svojih višjih in take liste popušajo. Sej sleherni previdi, kdor le hoče, da škofje le v sili in vernikom v prid kaki kužljiv list brati prepovedó. Menda se ne bo nikdo zato srečnega štel, ako ga zanikarno branje oropa vere, čednosti in serčnega pokoja, ki je nar boljše blago.

V Pečuhu (Petikostolu, Fünfkirchen) bo perve tri dni kimoveca škofijski zbor, kakoršnega že ni bilo ondi poldrug sto let.

V Mehelnu na Belgijanskem je freimavrarski svet z večino enega glasú vikšemu škofu vzel vikši vodstvo ondotne izverstne mestne gimnazije. Toda tukaj so se freimavrarski opekli; na prošnjo vsih mestnjanov je namreč kardinal vikši škof Sterkx svoj pot naredil osnovo za kat. mestno gimnazijo ter bo dosedanje verle učeníke ohranil. Že je nadvojvoda Mirepoix daroval 60.000 frankov za ktere je kupljeno primérno pohištvo. Kmali se bo tedaj vidil bogato založen vstav — ubog z učenci, zraven njega pa svobodna naprava v naj lepšem cvetu.

Lesniki, jabelka in lesnika.

Razgovorček.

Filistrov in Bistrov.

Filistrov. Povej mi, brate Bistrov, ali si že vidil jezuite ali jezuitarje?

Bistrov. Že dostikrat, pa tudi njih djanje in nehanje sim tehtal.

Filistrov. Kaj se ti zastran njih zdi, kakošni možje so?

Bistrov. Jest pravim s celim sercem, de so angeli.

Filistrov. Meni pa je Srakomoder rekel, da so jezuiti farizeji in hinavci; kaj pa k temu praviš?

Bistrov. Ker vem in sim prepričan, da so jezuiti angeli, tedaj mora Srakomoder farizej biti; farizeji pa so tudi tisti, ki angele v pregovor graje, hinavstva in očitanja obračajo. Kaj praviš k temu, ako govorjenje in djanje Srakomodrovo in njegovih pajdasev tehtaš?

Filistrov. Hm, hm. . . . Ko bi ne bil jest Filistrov, mógel bi ti priterditi, da resnico govoriš. . . .; ali moj kruhek, moj žganjček. . . .

Bistrov. Pri komur je kruhek, žganjček in trebuh njegov bogek, taki se pri meni ne imenuje mož in ne kristjan.

— Zmed toliko in toliko pisem, ki so jih pisali „Njih ekselencija“ general Garibaldi s Kaprere, pravijo ekselen-

cija „al Comitato di Provvedimento“ med drugim: „Edinost in delavnost — in obhajali bomo zmago čez temne in očitne sovražnike.“ „Armonia“ se bahaču posmejuje in pravi: „Iz tega pisma posnamemo, da Italija ima dve versti sovražnikov, temne in očitne. Mi gotovo nismo med temnimi, zakaj naše pero govori, kar serce misli. Napoleon III pa naj nasproti malo vest izpraša ter naj gleda, če bi kje ne utegnul stopiti v število temnjakov!“ Zopet pa je jasno, da Garibaldi sam je med očitnimi, kajti ekselencija „očitno“ in pogosto zaterjuje, da bi rada Rim in Benedke pogoltnila in duhovstvo spod milega neba spravila. Kdor pa žuga cele mesta in ljudi pogamzati*), to ti ni kar si bodi. Golijata je bil paglavec proti njemu.

Sardinsko ministerstvo iše v srednjem morji kraja za pregnanstvo, toraj — drugo Sibirijo! O srečna Italija nova, edina! — Pravijo, da je emir Abd-el-Kader v Meki hudo zbolel. — Sliši se da odpadnik k turkom, Omer paša, leži v Kučuk-u bolan za prav ostudno boleznijo. Ni čudo! — Turški cesar je o svoji pričujočnosti v Egiptu daroval redovnicam ali nunam dobrega Pastirja 50.000 piastrov, in ravno toliko frančiškanskemu samostanu. Kako čudno se godi na tem Božjem svetu! Turški car obdaruje katoliške kloštre, katoliški kralj Viktor Emanuel v Piemontu jih pa rop. (III.) — V Budčevicah bo 1—3. kim. škofijski duhovski zbor, kterega se bo do 300 duhovnov vdeležilo. — V Landshut-u je nekemu popotniku posebno všeč bilo, ko je roženkranska bratovšina med šesto mašo v cerkvi sv. roženkranc obmolila in je nato vse ljudstvo počasi in mirno molilo še za „sveto rimsko kraljestvo.“ „Kdo vé, pravi popotnik, če ta molitev, bi djal, še edini ostanek nekdanjega svetega rimskega kraljestva, moljena večidel le od pobožnih mestnjanskih in rokodelskih ljudi — ne pripomore več k prihodnji nemški edinosti, kot mnoge politiške praznovanja, ki se po vsi Nemčiji obhajajo — češ da — k zedinjenju? — Dobro vtrebušeni in krepko podperti obertniki v Trier-u na Prusovskem, kterim je nedelja in praznik, kadarkoli se jim poljubi, — ne privošijo trudnim delovcem še teh malo praznikov, ki so skozi leto, in pravijo, da „grossindustriellni“ terpijo s prazniki 324.000 terdnjakov škode na leto. Svetvajo torej, naj bi vlada gledala cerkvene praznike zmanjšati, to je, jih na nedelje premakniti. Zraven tega pa uni gospodje tudi ne pomislijo, da ravno sedanji čas ne le po Angleškem, ampak tudi po Nemškem ob delavnikih cele trume delavcev pohajajo brez kacega dela. — Novi vikši škof v Parizu mlgosp. Darbois je v svojim pastirskem listu spregovoril tudi nekatere krepke besede za Poljce, ter želi, naj bi vladarji storili čverste sklepe v prid tega nesrečnega naroda. — Na Angleškem, kjer se toliko s svojim umom ustijo, so menda sedanji čas nar večji babjoverci, klopfgeisterji, ti-chrückerji, hellseherji, sofatancarji itd. Eden piše, da zomore duha od telesa ločiti in ga kakor „svetečo senco“ kamor si bodi poslati; drugi, — v ljubi „nečeri“ (naturi) vse preveč ubrisan, celo demonstruje, da duha ni. Kjer se je katoličanstvo zaverгло, tam dotle modrujejo, da so vsaki na nasprotnem konci verski norci. — Častitl. frančiškanski red, zunaj Amerike, je imel o poslednjem velikem zboru 7. rožn. 1862: 91 okrajin ali provincij; 12 kustodij; 1266 konventov; 32 kloštrov; 226 hospicov, seliš in misijonij; 404 duhovnij; 20 komisarijatov za sv. zemljo; 26 prefektur; 8 apostoljskih vikarijatov; 36 škofov in vikših škofov; 20.859 živih bratov. Med temi 10.882 mašnikov; 1898 klerikov z objlubo, 6176 laikov, 245 novincev klerikov; 117 novincev laikov, 1541 terciarjev. V Ameriki je 12 okrajin, število bratov pa ni znano, ker takrat še niso bile dospele naznanila. — „Armonia“ naznanja 23. u. m., da je samo v denaru že nabrala za sv. Očeta: milijon sto dva in šestdeset tavezent pet sto sedemdeset

lir. V tem pa niso obsežene vsaktere dražčice, ki vedno denar spremenjajo. Za Armonio je vselej veseli dan, kadar more tolažiti dušo užaljenega Pija IX. Gotovo blažje in slajše veselje kakor pa freimavrarjem, kadar zasadijo novi meč v serce ravno tega očeta vsega katoličanstva! — S čerkami neomadežanega spočetja v Modeni pride zdaj zdaj na svitlo zavrnjenje preklinovanj, ki jih je izbruhal brezbožnik Renan zoper našega Zveličarja; spisal je to delo silno učeni mlgsp. Celestino Cavedoni. . . . Renan, dasirvno je nasprotno hotel, je storil, da se Jezusa Kristusa učijo, ga oznanujejo, spoznavajo, ljubijo, poveljujejo. (Arm.) — Že tri leta se sučejo, odkar je bil kardinal De-Angelis v Fermi vjetničen in odpeljan v Torin v misijonsko hišo, od koder ni več izšel. V tem dolgem času ministri niso nikoli mislili na to, da bi svoje tiransko djanje zoper enega izmed naj častitljivših Italijanov opravičili, in ne, da bi razodeli, kaj je zadelžil, napravili pravdo itd. . . . Ali kaj tožiš, uboga Armonia, ker vi Italijani imate ječe le samo za škofo, duhovne in nedolžne kapucine in nune, ne pa za krivične ministre. — Na Napolitanskem je šestnajst južnih okrajin, in izmed teh jih je enajst „v stanu“ brigantovstva, tedaj za Frančiška II, svojega pravega kralja. Zavidanja, streljanja, zapiranja, pobijanja med Sardinij in briganti, — ta je novica in starica na Napolitanskem, — in temu vstric v enaki meri na Poljskem med Rusi in Poljci. — 110 lombarških vojaških častnikov je po „Arm.“ še v avstrijski službi. — Madžari se veliko hrustijo s svojo svobodo in svobodno vstavo, ali neprenehlyive, prestrašne in čez vse prederzne roparstva v ti deželi kažejo, da ondi tudi tolovaji le preveč svobode imajo. Žalostna svoboda, ako si človek nobeno minuto ni premoženja in življenja svest! — Garibaldi še ni okrevljal od tega, kar je staknil kričavši „Roma o morte,“ je jel že rohnati: „Venezia o morte!“ in ko bi dobil Benedke potlej, misli, bi mu Rim sam od sebe, kakor pečena goska v nastavljeni — vatlov dolge zobe skočil. Utegne mu pa ta goska tudi kočnike polomiti, kakor mu kosti že polomila je.

Duhovske spremembe.

V goriški nadškofiji. Čast. gosp. Jož. Kočevvar, pisar škofijski, gre za subsidijarja in učitelja v Šmarje; čast. gosp. Matija Škodnik, semeniški duhovnik, pride v škofijsko pisarnico; čast. gosp. Ant. Božić, za 2. duh. pomočnika v Belc, in čast. gosp. Jan. Palla, iz Scodovacca, za 2. duh. pomoč. v Karmin. Čast. gosp. Pavel Fabris, 2. duh. pomoč. v Karminu je v pokojni stan stopil.

V ljubljanski škofiji. Naslednji čč. gg. so prestavljeni in vmesteni: Fr. Dolinar, novoposvečenec, v Dragatuš; Peter Hönigman iz Šmihela pri Novem mestu v Šmarjeto; Jož. Krese iz Šenpetra v Šmihel; Mart. Derčar iz Dól v Šenpeter; Jan. Babnik iz Šentlorenca ob Temenici v Žuzenberk; Jan. Lunder, novoposv., v Šentlorenca. Fajm. v Komendi gosp. Fr. Dolicec-nu je dovoljeno v pokoj se podati, in Komenda je 21. u. m. razpisana. Bistriška duhovnija v Bohinu je podeljena gosp. Jan. Mesar-ju, lok. v bohinski Beli. Boh. Bela je torej 22. u. m. razpisana. Umerl je g. Luka Dolinar, fajm. v pokoju, 24. u. m., v Šmartnem na Tuhinskem. R. I. P.!

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. F. K. Lepa hvala, pa tudi prošnja za objubljeno. — G. V. G. v N. m.: Kaj dobro ste nam vstregli z izvrstnim spisom in nar prej, ko moč, ga bomo jeli razglasovati. — Prosimo naznaniti, komu naj se po smerti g. Fr. Vid. v Buj. Dan. pošilja, ker je do konca leta naroč., pošta pa je posled. list nazaj poslala? — G. M.: Ravno še do časa; lepa hvala! Na vprašanje: Ita. — G. — čn—: Gratiar! —

*) Gamzati pomeni v otročjem govoru bradomajavno jesti.